

Iată de ce punem la îndoaia alegerii aceste piese în repertoriul de actualitate al primei noastre scene.

Cum spuneam, în spectacol s-au cheltuit forțe artistice demne de o cauză mai bună. Spre meritul regiei (Moni Ghelerter), al scenografiei (Mihai Tofan) și al interpreților, spectacolul ridică, pe cât a fost posibil, interesul artistic față de problemele dezbătute de piesă. În realizarea rolurilor, Moni Ghelerter a cerut de la actori — și a obținut în foarte mare măsură — expresivitate, simplitate și coeziune în desfășurarea scenică. Chipul Mariei, redat de Eugenia Popovici, se întipărește prin avântul ei sincer și prin discreția cu care sînt sugerate chinurile morale la care o supune soțul rătăcit. Ea a primit replica actorului George Demetru de la Teatrul Armatei, care a înfățișat un Ion aspru, nestăpinit, capabil de a se manifesta grosolan, dar cu un fond secret de delicatețe. Credem că jocul său poate fi totuși curățat de scrișnetele și impetuoșitatea unor gesturi care frizează naturalismul. Niculina, o colectivistă tină, focoasă, prietenă leală a Mariei Ursu, devine un personaj simpatice în interpretarea Sandei Toma.

Din renumita echipă de comedie a Naționalului, au fost distribuiți Silvia Dumitrescu-Timică (Floarea), Grigore Vasiliu-Birlic (Moș Butuc), Alexandru Giugaru (Mocanu) și Marcel Angheliescu (Ali), care au creat figuri pitorești, fără a se ține totuși la distanță de auto-pastișare. Alături Maria Voluntaru (Kadrie) și Nicu Dimitriu (bătrînul fierar Onofrei) au susținut cu naturalețe partiturile lor sumare, ca și alți interpreți dintre care am remarcat pe tinerii actori Cosma Brașoveanu (Geantă) și Gr. Nagacevski (Matei).

Cît privește ambianța plastică a spectacolului, ea s-a prezentat la un nivel ridicat, datorită decorurilor lui Mihai Tofan care a știut să stilizeze două interioare dobrogene cu un remarcabil simț al culorii, al echilibrului și funcționalității scenice.

Emil Mandric

TURNUL TEATRULUI DE STAT DIN PLOEȘTI ÎN CAPITALĂ

„Domnișoara Nastasia“ de G. M. Zamfirescu, „Ziariștii“ de Al. Mirodan,
„Poarta“ de Paul Everac

Domnișoara Nastasia

Data premierei (turneu București): 31 august 1960. Regia: Costel Ionescu. Decoruri și costume: Sergiu Singer. Distribuția: Maria Bondar (Nastasia); Tudor Popescu (Ion Sorcovă); Toma Caragiu (Vulpașin); Anatolie Spînu (Luca); Nelly Constantinescu (Vecina); Jeanine Tomescu (Paraschiva); Claudia Popescu și Adela Mărculescu (Niculina); Dumitru Mirea Dan (Luca Lacrimă); Lupu Buznea (Ionel); Sabin Marian (Circiumarul); Nicolae Spudercă (Omul necăjit); Vasile Slivineanu (Halmanaua); Aristide Teică (Cerșetorul); Anghel Bratu (Orbul), Dima Stelian (Pacoste); Nicolae Praidă (Pascu).

Ziariștii

Data premierei, (turneu București): 30 august 1960. Regia: Gigi Ionescu. Decoruri și costume: Mihai Tofan. Distribuția: Nelly Constantinescu (Sevasta); Adela Mărculescu și Gina Trandafirescu (Marcela); Fifi Gratziani (Dorina); Toma Caragiu (Cerchez); Aristide Teică (Gurău); Zephi Alșec (Tomovici); Eugen Stoicescu, Silviu Lambrino și Nicolae Spudercă (Leu); George Filip (Toth); Nicolae Enache Praidă (Brînduș); Grigore Pogonat (Mișu); Gheorghe Aramă (Romeo); Sabin Marian (Pamfil); Lupu Buznea (Vișoru); Anatolie Spînu (Pietrosu); Vasile Slivineanu (Gorobete); George Tomescu (Nea Gogu); Moș Negoiescu (Mitică); Anghel Bratu (Corectorul); Victor Bucurescu (Rosin); Dumitru Palade (Pavel); Sever Danileanu (Calandrierul).

Poarta

Data premierei (turneu București): 1 septembrie 1960. Regia: Harry Eliad. Decoruri și costume: Mihai Tofan. Distribuția: Toma Caragiu (Stancu Văratecu); Antoaneta Călinescu (Safta); Ludmila Petrov (Gherghina); Liana Dan Riza (Leana); Lupu Buznea, Victor

Bucurescu și Nicolae Praidă (Tomți); George Tomescu și Sabin Făgărășanu (Vasile Dobre); Mihail Balaban și Nicolae Ciucu (Moș Gavrilă Ciochină); Anatolie Spinu (Gheorghe); Sabin Marian (Paraschiv Băncilă); Anghel Bratu (Grigore Apetri); Sebastian Nistor (Niță Focea); D. N. Virgiliu (Nae Ghic); Ban Teodoru (Voicu Ciofligă).

Deși se află atât de aproape de București, Teatrul de Stat din Ploiești ne-a vizitat foarte rar și pînă acum — de ce să nu recunoaștem — nu a prea stîrnit curiozitatea publicului bucureștean.

Iată însă că recent afișele teatrului din Ploiești anunțau un turneu cu trei spectacole: *Domnișoara Nastasia*, *Ziariștii* și *Poarta*.

Un turneu cu trei piese românești, dintre care două din dramaturgia originală actuală (teatrul și-a întemeiat o bună tradiție în ceea ce privește orientarea repertoriului către dramaturgia originală actuală), este un fapt care nu poate trece neobservat, ci trebuie apreciat ca pozitiv. Mai mult chiar, un turneu în care să fie reprezentate două piese care au constituit tot atîtea succese remarcabile pe scenele bucureștene (*Ziariștii* și *Domnișoara Nastasia*) este dacă nu un act temerar, în orice caz un eveniment teatral merit să stîrnească curiozitate și interes. Și turneul ploieștenilor nu a dezamăgit. Dimpotrivă. A fost un turneu interesant, chiar dacă uneori ne-am fi așteptat, tocmai pe măsura confruntării cu cele două succese bucureștene, la mai mult. Rezerva o facem, în primul rînd, față de spectacolul *Domnișoara Nastasia*.

Cu această piesă, care merge sigur la public, nu e greu, în genere, să faci un succes. Treaba devine, însă, mai dificilă după excelentul spectacol al Teatrului Muncitoresc C.F.R.

E adevărat, și lucrul acesta se observă ușor în spectacol, că regizorul Costel Ionescu — invitat la Ploiești — nu a adus și nici nu a intenționat să aducă nimic nou în viziunea sa de ansamblu față de spectacolul lui Horea Popescu. E adevărat și faptul că în spectacolul Teatrului de Stat din Ploiești nu se recurge nici un moment la demonstrații teatraliste sau voit novatoare. Spectacolul ploieștean e lucrat cu suficientă conștiinciozitate și are merite, care însă aparțin mai puțin regizorului și mai mult actorilor. Actorilor care judicios distribuiți (și acesta este un merit al regiei) au dovedit reale posibilități de a realiza interpretări de ținută, dar care au fost văduviți de o atență și profundă îndrumare regizorală (și aci, scăderea ei principală), de un susținut sprijin creator, ceea ce a făcut ca spectacolul să capete amprenta lucrului nefinisat, pe alocuri superficial, grăbit. I-a lipsit spectacolului mai ales omenescul, factor ce caracterizează poezia aspirațiilor spre fericire ale tripticului *Nastasia-Vulpașin-Luca* și care în contrast cu mediul limitat, meschin și mizer al mahalalei, duce la tragicul sfîrșit al nerealizării lor. Acesta este de fapt mesajul social al piesei și în aceasta stă valoarea ei și nicidecum în nota pasională mult prea accentuată în spectacolul de la Ploiești. Pentru că regizorul C. Ionescu n-a exploatat suficient gama de posibilități a talentatului actor Toma Caragiu, lăsîndu-l să ne înfățișeze doar un Vulpașin orbit de dragoste. Regizorul a uitat de asemenea că Luca (pe care Anatolie Spinu l-a schițat cu mare sîrzenie) nu este un tip șters sau timid, ci un muncitor simplu, bun dar hotărît, ceea ce a făcut ca frîngerea tragică a Nastasiei (al cărei dor de viață Maria Bondar l-a transmis cu sensibilitate în spectacol, mai ales după moartea lui Luca) să apară nemotivată. De aceea, cuplul *Nastasia-Vulpașin* a fost nevoit — din păcate, nu de puține ori — să forțeze drama (chiar și cu mijloace numai exterioare) pentru a echilibra plusul gratuit de comedie pe care Tudor Popescu (Ion Sorcovă) și Nelly Constantinescu (Vecina) au ținut să-l producă din abundență. Acestora, ca și interpreților din tabloul circiului (în care s-a mers neconștient pe pitoresc și naturalism) precum și exhibițiilor de un gust foarte indolent ale Jeaninei Tomescu (Paraschiva), regizorul era obligat să le interzică supralicitarea neartistică a textului. Pentru că atunci cînd asemenea supralicitări n-au avut loc, de pildă la N. Spudercă (Omul necăjit), Adela Mărculescu (Niculina) sau Lupu Buznea (Ionel) — climatul spectacolului s-a apropiat de cel cerut de text.

Cu Ziariștii lui Alex. Mirodan pusă în scenă de regizorul ploestean Gigi Ionescu, s-au conturat mai clar forțele artistice ale colectivului din Ploești.

Bătălia pentru adevăr și pentru om a avîntatului grup de tineri comuniști de la ziarul „Viața tineretului“, lupta împotriva inerției și a carierismului a fost descifrată cu claritate de regizor și atent valorificată într-un spectacol încheiat, deși pe alocuri ritmul a pierdut ilogic cadența (actul II). Credem de asemenea că regizorul ar fi putut să renunțe la acele facile și desuete — chiar dacă des întîlnite — „soluții“ regizorale, ca intrările și ieșirile din scenă prin sală, sau scăderea luminii pînă la semiîntineric pe momentul în care Cerchez își amintește de comunistul Ion Gheorghe. Dintre realizările actricești, s-a remarcat aceea a lui Toma Caragiu care ne-a oferit cu mare disponibilitate afectivă un Cerchez plin de vervă, cu umor subtil, un gînditor activ, ponderat și întrepid, remarcabil în scenele cu Brînduș și mai ales în lecția de omenie și curaj oferită lașului și cinicului Tomovici, pe care Zephi Alșec l-a dezvăluit cu siguranță și luciditate, puțin însă (spre final mai ales) cam monoton. Mai trebuie amintit crochiul expresiv și cu măsură șarjat de Aristide Teică (Gurău), sobrietatea conferită de N. Spudercă secretarului organizației de partid Toth, om plin de hotărîre, precum și chipul de o mare vitalitate al lui Brînduș în interpretarea lui N. Enache. Am fi dorit însă un Brînduș mai puțin răsfățat, dezvăluit mai mult în profunzimea caracterului.

Cel de al treilea spectacol cu piesa *Poarta* de Paul Everac, pusă în scenă de regizorul Harry Eliad, a fost cel mai bun spectacol al turneului. Și nu prin faptul că piesa este încă inedită pentru publicul bucureștean (de ce nu figurează oare în repertoriul vreunui teatru din Capitală?). Valoarea spectacolului constă în primul rînd în modul creator cu care regia a transmis scenic mesajul piesei, echilibrînd cu măsură dominantele drama-

Toma Caragiu (Vulpașin) și Maria Bondar (Nastasia).

tice ale acțiunii: agonia instinctului de proprietate, a rămășițelor capitaliste la sat, sub presiunea tot mai puternică a noului socialist care duce logic la prăbușirea „porții” lui Stancu Văratecu. Bine marcată și frumos valorificată scenic deingolada familiei lui Văratecu în opoziție cu simplitatea și demnitatea țărănilor grupați simbolic în fața „porții”, care străjuesc „agoniseala” chiaburului Stancu, a scos în evidență sensurile majore ale acestei lucrări dramatice. Pe de altă parte, eficiența spectacolului a fost asigurată de câteva bune realizări actoricești.

Din nou, de data aceasta cu și mai mare pregnanță, s-a impus creația deosebită a lui Toma Caragiu — într-o compoziție total inedită față de alte realizări ale rolului. Actorul a cizelat cu măiestrie complexul profil al lui Stancu, eroul principal al piesei.

Interiorizat și reținut, Toma Caragiu a intuit esența chiaburului care incolțit, își apără averea cu o dirzenie furibundă: cu bita și vorba grea pentru ai săi, cu șiretenia disimulată în omenie și cu agresivitatea „legitimă” a „nedreptătitului”, față de ceilalți. Dezvăluind critic atitudinea șireată a lui Văratecu, care în permanentă pîndă și teamă caută cu încăpăținare disperată să dea adevărului alte înțelesuri, Toma Caragiu a reliefat cu virtuozitate imaginea dezumanizată a ultimilor exploatare de la sate. Fără indoială că însemnate contribuții în acest bun spectacol au fost aduse și de Anatolie Spînu, care a urmărit să redea, gradat și gîndit, evoluția convingătoare a lui Gheorghe (estompînd astfel șubrezenia partiturii) — și de simplitatea și firescul cu care Mihail Balaban ne-a apropiat de năpăstuitul dar hitrul moș Gavrilă (actorul dar și regizorul trebuie să accentueze faptul că istețimea bătrînului este — vezi textul — o poziție socială fătîșă) — și în sfîrșit, au contribuit mult și notele de autenticitate date Saftei de către Antoaneta Călinescu și lui Vasile de către George Tomescu.

***

Turneul Teatrului de Stat din Ploești, așa cum spuneam la început, a fost interesant. Cele trei spectacole au dovedit posibilitățile artistice ale teatrului. Și au dovedit în primul rînd existența unui colectiv generos de actori în care alături de actori maturi (Antoaneta Călinescu, Nelly Constantinescu, M. Balaban, Tudor Popescu, Zephi Alșec și Teică Aristide) se remarcă elemente tinere promițătoare (Maria Bondar, Adela Mărculescu, Anatolie Spînu, Nicolae Spudercă, Lupu Buznea). În cele șapte seri de teatru ale turneului, Toma Caragiu — actor complex și deosebit de inezestrat — a fost vioara întîi. Obositor totuși, acest „recital”!

Apreciînd talentul și personalitatea creatoare a lui Toma Caragiu considerăm că — tocmai pentru că este și conducătorul teatrului — ar putea să se preocupe mai atent de evoluția colectivului, de ridicarea nivelului profesional al acestuia.

Pentru că se mai simte în spectacolele teatrului o oarecare lipsă de omogenitate, unele inegalități în realizările actoricești, aș spune chiar o predispoziție pentru succesul individual, care dăunează spiritului colectiv și implicit calității artistice a spectacolelor. Este o chestiune de exigență care obligă desigur și pe cei doi regizori ai teatrului, Gigi Ionescu și Harry Eliad (în al cărui spectacol aceste lacune au existat însă în mai mică măsură).

Teatrul va trebui, credem, să fie mai pretențios față de regizorii pe care-i invită din Capitală, astfel ca prezența lor să asigure un real aport la creșterea măiestriei întregului colectiv, să însemne într-adevăr o îmbogățire a experienței artistice a teatrului.

Cele trei spectacole prezentate la București sînt, în bună măsură, o confirmare a progresului evident marcat de Teatrul de Stat din Ploești, pe linia calității spectacolelor, a nivelului lor artistic, progres ce se cere însă — pentru că există toate premisele — a fi depășit.

Emil Rîmân